

Keith Tester

Moral Culture

**Ett arbete av en grupp om
en presentation av en bok**

Sociologi GR (B)

Delkurs 3 – Modernitet, moral och nationalism

Uppgift 1 – Grupparbete

Publicerat och inlämnat 2009-01-14
1345 ord inklusive rubriker

Tuufuli Masoe

Peter Axelsson
<http://www.peterA.se>

Institutionen för samhällsvetenskap
Mittuniversitetet HT09

1. Keith Tester – Moral Culture

Introduktion

Tester tar sig an moral och modernitet i sin bok *Moral Culture*. Vid en första anblick kan det tyckas som att moral är ett fenomen som funnits i alla tider, och något som samhällen påverkas av oavsett om det är medvetet eller ej. Tester beskriver dock, med många hänvisningar till andra kända sociologer, den moderna världens moralitet som något väldigt annorlunda och ibland lite svårgripbart.

Tester diskuterar medias roll i västvärldens syn på orättvisor i världen (Tester, 1997:14ff), och i förlängningen dess moraliska uppförande. Han vill att boken ska beröra, att vi ska förskräckas av människans gärningar. Han förklarar att det är därför han valt att återge händelser som tog plats i bland annat nazismens Tyskland, massakrer i Rwanda och My Lai så detaljerat. Boken i sig kan ses som ett experiment för att se hur händelser och beskrivningar av denna karaktär påverkar oss.

Innehållet

Boken är sammansatt av fyra fristående kapitel med titlarna *likgiltighet*, *plikt*, *skuld* samt *dygd*. Tester behandlar dessa fyra begrepp var för sig med koppling till moral satta i ett kraftigt modernitetsperspektiv. Det är en självbejakande bok, genom att den får läsaren att ställa existentiella frågor, och fokus blir inte, precis som Tester är väl medveten om, enbart sociologiskt, utan till en stor del blir det ett filosofiskt fokus. Det är inte bara Weber, Bauman och Durkheim som blir referenser utan Nietzsche, Kant och Sartre citeras även de på fler ställen i boken. Han är alltså intensiv i sina referenser till andra forskare, och han blandar friskt mellan olika vetenskapliga synsätt, historia, psykologi, filosofi och sociologi. Det gör att han är utmanande att följa, men samtidigt ger han en annorlunda bild av ämnet moral, modernitet och skuld. I sitt avslutande stycke i introduktionen så säger han

This book does not offer any explicit code or ideal. (Tester, 1997:20).

Han har alltså valt att inte ge några svar och ser inte boken som något verktyg för att skapa någon förändring.

Genom kommunikationsteknologins landvinningar påverkas vi bekväma och bortskämda västerlandsmedborgare på flera olika sätt. Vi kommer väldigt nära jordens alla hörn, och alla dess hemskheter. Vi blir dock mer och mer likgiltiga och blasé för det lidande som dessa hemskheter ger upphov till. Detta är en paradox som Tester utforskar, och han beskriver alla oss som varken är utsatta för elände eller orsaken till densamma, utan helt enkelt konsumenter

av förskräckligheter. Hans start handlar om likgiltighet och är en rätt otäck läsning för den självkritiske. Vi kan inte längre skylla på att vi inte känner till vad som händer i världen. Vi har all information ett litet tangenttryck bort. Det är dessutom så att tv sköljer över oss rapporter dagligen om alla katastrofer och hemskheter i världen. Det senare är en av anledningarna till det Tester beskriver som en blaséattityd hos storstadsbon som ser dessa regelbundna redovisningar som en naturlig del av vardagen och har därför väldigt svårt att känna starkt för en nyhet hur katastrofal den än är för alla inblandade (Tester, 1997:32). Dessutom så stör nyheterna ut varandra där nyheterna om en katastrof tar bort fokus från någon annan (Tester, 1997:33).

Adolf Eichmann blir för Tester en symbol för hur plikt kan skapa ondska och metodisk grymhet. Tester lyfter frågan om det finns onda människor, vem avgör vilka som är onda och vilka som är goda och vad beror det på att vissa människor är onda? Han beskriver pliktens betydelse och ger exempel på hur Eichmann begick fruktansvärda brott under andra världskriget. Eichmann saknade förmågan att sätta sig in i de utsatta judarnas situation (Tester, 1997:52) och Tester hänvisar under diskussionerna om Eichmann till Arendt och Riesman för att beskriva en påverkan av *inner direction*, inreorientering, vilket betyder att en persons moral kommer inifrån och baseras på den socialisering denne varit med om i unga år (Tester, 1997:57f). Inreorientering kan vara en orsak och förklara skillnaden mellan två personer som agerar så olika i samma situation. Det hänger ihop med avtraditionalisering vilket innebär att stammar och byar bryts upp, människor rör sig och flyttar bort från de samhällen som styr deras handlande. När de nu rör sig mot nya grupper och möter människor med andra bakgrunder så sitter de traditionella mönstren kvar och styr individens beteende även fast det är ändrade yttre förhållanden, inreorientering (Tester, 1997:58-59). I exemplet med Eichmann innebär inreorienteringen en bestämd attityd och inrutade praktiker mot andra människor, och de inre vägvisare som Eichmann styrdes av handlade mer om att lyda order och att göra sitt arbete korrekt. De övriga människorna i samhället utgör endast en fond mot vilken de egna reflektionerna kan göras (Tester, 59).

Denna tanklöshet skapade alltså en av de ondaste människorna i världshistorien. Enligt Jasper är alltså Eichmann utan moralisk skuld (Tester, 1997:4) eftersom han saknar förmåga till reflektion över sin egen och judarnas situation! Detta är dock anmärkningsvärt med det sunda förnuftet men rätt kategoriserat enligt Jaspers sociologiska måttstock.

Tester beskriver skuld som något subjektivt, vilket känns avigt för det sunda förnuftet. Han pekar på människans förmåga att handla på order, trots att man som individ i ett annat sammanhang skulle resonera om att man inte skulle välja att utföra samma handling. I det

fruktansvärda exemplet om MyLai-massakern beskriver Tester amerikanska soldater som misshandlade, våldtog och mördade 347 innevånare i byn, utan uppenbar tanke på vad de höll på med (Tester, 1997:82ff). Men när sydvietnamesiska soldater slog en vietcongsoldat, i vad som kunde anses som onödan, reagerade de amerikanska soldaterna kraftigt. Han hänvisar till Berger och nämner opersonligt dödande som ett sociologiskt fenomen där människor dödas på order från högre officer eller från karismatisk ledare (Tester, 1997:86) utan att känna skuld. Förklaringarna blir rationella eftersom de inblandade intalats det logiska i handlandet, och utan förmåga till reflektion och ifrågasättande. Offren måste avhumaniseras och bödlarna måste tränas att döda människor de inte har någon relation till (Tester, 1997:8). Avhumaniseringen skedde genom retorik där offren kallades för namn som inte kopplades till deras mänskliga egenskaper utan snarare hånfulla genmälen och neutrala begrepp som *fienden* eller *vc's* eller annat. Mätningen av den s.k. body count gjorde också att alla fick mentala belöningar av att det dödades fiender, och hjälpte också till att avpersonifiera vietnameser överlag. Tester tog också upp det faktum att det fanns soldater som inte övergett sina egna värderingar, och som vägrat att våldta och mörda oskyldiga. Vad kunde egentligen skillnaden vara? Tester menar att det var valet att göra eller inte göra medvetna val.

Tester beskriver också tankar om den historiska utvecklingen fram till en modern livsstil som har inneburit en transformering av rötterna till våra beteenden, från principer i en objektivt och samhällsgemensam dygd till individuellt formade värderingar som inte är lika starka att hålla fast vid när omgivningen förändras (Tester, 1997:121f). Och det moderna samhället förändras och vi får många signaler till oss om detta, och Tester konstaterar att den moderna civilisationen gör det svårt att göra moraliskt korrekta val.

Han avslutar boken, nästan lite uppgivet, med att hänvisa till ett citat av Hammett och ett konstaterande att det ur ett sociologiskt perspektiv ser svårt ut att få oss att inse att alla de historier som vi översköljs av, och tröttnat att lyssna på, faktiskt är på blodigt allvar för alla de som drabbats av dem.

2. Arbetsformen

Som grupp har vi haft en strulig resa till en färdig presentation. Vi var till en början tre sociologer som skulle läsa boken av Tester. Av olika skäl, försenade böcker och flytt mellan grupper kom vi igång sent. Samarbetet har skett på webbet under den sista veckan innan inlämning och har skett genom inlägg och kommentarer. Stundvis har vi haft intensiv kontakt, och stundvis ägnat oss åt enskild läsning och skrivning. Problem med verktyg och utrustning har hämmat samarbetet som kunnat vara effektivare.

Referenser

Tester, K., (1997), *Moral Culture*, London: Sage Publications